

ความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ
อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
FAITH IN BUDDHISM OF THE PEOPLE IN
WANGKRAJAE SUB-DISTRICT, SAIYOK DISTRICT,
KANCHANABURI PROVINCE

¹สนธยา กันเต็ม, ²วิจิตรา ศรีสอน, ³อวยพร เรืองโรจน์ และ ⁴ราชพงศ์ ภูมิพงศ์

¹Sontaya Kanterm* ²Wijittra Srisorn

³Ouaiphon Rueangrot ⁴Rachapong Poomipong

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ประเทศไทย

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand.

¹s61463825040@ssru.ac.th

Received December 25, 2021; Revised February 12, 2022; Accepted March 10, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 359 คน โดยใช้สูตรของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง

¹นักศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

³อาจารย์. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

⁴อาจารย์. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เดียว และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความศรัทธาอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านกัมมัสถา (เชื่อกรรม) และด้านตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า) และมีความศรัทธาอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านกัมมัสสกตาสัทธา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน) และด้านวิปากสัทธา (เชื่อวิบาก) 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ พบว่า ปัญหา คือ คนนิยมวัตถุมากกว่าคำสอนของพระพุทธเจ้า ความไม่พร้อมของพระสงฆ์ในการสอนสั่งให้ประชาชนเกิดความเชื่อ อุปสรรค คือ พระสงฆ์หันมาทางวัตถุนิยมมากกว่าการปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัย ความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีในปัจจุบันส่งผลต่อความศรัทธาของคนรุ่นใหม่ ข้อเสนอแนะ คือ คณะสงฆ์ควรปฏิบัติตนตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างความเคารพศรัทธาของประชาชน

คำสำคัญ : ความศรัทธา พุทธศาสนา ประชาชน

Abstract

The objectives of this study included: 1) to study the level of opinions towards faith in Buddhism of the people in Wang Krachae Sub-district, Sai Yok District, Kanchanaburi Province; 2) to compare the level of opinions towards the faith in Buddhism of the people in Wang Krachae Sub-district, Sai Yok District, Kanchanaburi Province; and 3) to study the problems and obstacles related to the faith in Buddhism of the people in Wang Krachae Sub-district, Sai Yok District, Kanchanaburi Province. The sample consisted of 359 people aged 18 years and over in Wang Krachae Sub-district, Sai Yok District, Kanchanaburi Province. The sample was selected through Krejcie and Morgan's formula. A questionnaire was used as a research instrument. Statistics used for analyzing included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way analysis of variance (ANOVA), and LSD for a pairwise comparison. The results of this research were as follows. 1) Overall level of opinions towards faith in Buddhism of the people in Wang Krachae Sub-district, Sai Yok District, Kanchanaburi Province was at a high level. When individual aspects were considered, there were 2 aspects with the highest

level including: Kammasaddha (belief in Kamma); and Tathagatabodhisaddha (confidence in the Enlightenment of the Buddha). There were also 2 aspects with a high level including: Kammassakatasaddha (belief in the individual ownership of actions) and Vipakasaddha (belief in the consequences of actions). 2) The overall results of comparing the level of opinions towards the faith in Buddhism of the people in Wang Krachae Sub-district, Sai Yok District, Kanchanaburi Province revealed that the respondents with different gender, age, education level, marital status, occupation and average monthly income had different faith in Buddhism with a statistical significance level of 0.05. 3. Problems, obstacles, and recommendations for the faith in Buddhism of the people in Wang Krachae Sub-district were as follows. The problems were: the people prioritized materialism over the teachings of the Buddha; the lack of readiness of the monks to teach people to believe. The obstacles were that the monks turn to materialism rather than behaving themselves according to the Dharma-discipline; and material and technological advancements were deteriorating the faith of the new generation. The suggestions are that monks should strictly adhere to the Buddhist doctrine in order to rebuild respect and faith of the people.

Keywords : Faith, Buddhism, People

บทนำ

สังคมไทยถือว่าเป็นสังคมของชาวพุทธ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา และพระพุทธศาสนาก็เป็นศาสนาประจำชาติไทย วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ของไทยส่วนมากจึงได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา ตามทัศนคติของคนในสังคมจะมองผู้ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาว่าเป็นคนดี เป็นผู้ที่ควรได้รับการยกย่องยอมรับจากสังคม ตรงกันข้ามหากคนผู้ใดเป็นผู้ไม่ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาแล้วก็จะถูกมองว่าเป็นคนไม่ดี สังคมไทยในอดีตจึงเป็นสังคมชาวพุทธที่แท้จริง คนในสังคมเป็นผู้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความซื่อสัตย์สุจริต รักความสงบ มีความเมตตากรุณา ยิ้มแย้มแจ่มใส ทำบุญ ทำทาน อุปลัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา โดยถวายปัจจัย 4 แก่พระสงฆ์ เพื่อให้พระสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียน ปฏิบัติธรรม แล้วนำหลักธรรมมาเผยแผ่ อบรมสั่งสอน แก่พุทธศาสนิกชน โดยเฉพาะคำสอนพระพุทธศาสนาเรื่อง บุญ บาป

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2542:10) กล่าวว่า สังคมไทยในปัจจุบันชาวพุทธส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจ ในหลักคำสอนเกี่ยวกับ ศีล สมาธิ ปัญญา เนื่องจากความซั้ทัศนคติ ค่านิยมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน เพราะจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏเป็นข่าวสารทางสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะ

เป็นการฆ่า การข่มขืนกระทำชำเรา การปล้น การชิงทรัพย์ การลักทรัพย์ การวิ่งราวทรัพย์ การฉ้อโกง รวมถึงลอบถึงยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้มักจะมี ความรุนแรงและเกิดขึ้นหลายครั้ง ดูเหมือนว่าผู้กระทำความผิดนั้นจะเป็นผู้ไร้ศีลธรรม ไม่รู้จักบาป บุญ คุณ โทษ ทั้งที่บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธ แต่การแสดงออกจากการกระทำนั้น ตรงกันข้ามกับวิถีชีวิตของชาวพุทธ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะพวกเขาเหล่านั้นได้ละเลย หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ตนเองนับถือด้วยความประมาท พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวถึงการนับถือพระพุทธศาสนาของคนไทยว่ามีลักษณะเป็นไปอย่างประมาท เพราะพระพุทธศาสนาไม่ได้บังคับให้เชื่อการนับถือพระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างเสรี มีการนับถือลัทธิหรือ ความเชื่ออื่นๆ ไปพร้อมกัน ประกอบกับสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ดีมี ความสุขท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์จึงขาดการดิ้นรนขวนขวาย การนับถือพระพุทธศาสนา จึงมีลักษณะผิวเผิน อาจอยู่ห่างไกลจากความจริง ทั้งที่พระพุทธเจ้าได้สั่งสอนไว้อย่างมากมาย เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหลุดพ้นจากความชั่วมาสู่ความดี

ในการวิจัยเรื่อง “ความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี” ศึกษาว่าประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะในปัจจุบัน ยังคงมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาในระดับใด ซึ่งในอดีตได้ถูกปลูกฝังหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดและความศรัทธาในทางพระพุทธศาสนา นั้นจะมีความสัมพันธ์กับการมีสัมพันธภาพทางสังคมอย่างไร เพื่อนำข้อมูลจากการวิจัยนี้มาใช้เป็นแนวทางในการแนะนำประชาชนให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข การศึกษาค้นคว้านี้ จะทำให้เกิดความเข้าใจถึงลักษณะสัมพันธ์ภาพกับผู้ร่วมวัยของประชาชน ถึงความมีสัมพันธภาพ กับความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขต ตำบลวังกระแจะ อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับใด
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชน ในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเป็นอย่างไร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขต ตำบลวังกระแจะ อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรีและมีข้อเสนอแนะอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี (สำหรับประชาชนสัญชาติไทย) จำนวน 5,414 คน (ข้อมูลจากระบบสถิติทางการทะเบียน องค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ ณ วันที่ 27 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 359 คน โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลได้ และมีความครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้สูตรของเครจซี่และมอร์แกน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะความศรัทธา (ความเชื่อ, ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล) ของประชาชน ตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ศึกษาทัศนคติความเชื่อขนบธรรมเนียม ประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ศึกษาระดับการนำหลักพุทธธรรมในการนำมาใช้ในการอยู่ร่วมกัน ของประชาชน ตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 2 สอบถามระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 3 สอบถามปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตาม ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี (บุญชม ศรีสะอาด (2560.:121)) ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างในการแปลความหมายคะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

4.3 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่า t-test และค่า F-test และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Least-Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีความศรัทธาในพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความศรัทธาอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านกัมมสังขาร (เชื่อกรรม) และด้านตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า) และมีความศรัทธาอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านกัมมัสสกตาสัทธา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน) และด้านวิปាកสังขาร (เชื่อวิบาก)

2.1 ความศรัทธาในพุทธศาสนา ด้านกัมมสังขาร (เชื่อกรรม) พบว่า ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีความศรัทธาโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความศรัทธาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือเชื่อว่าการฆ่า การเบียดเบียน การข่มเหง ทำร้ายผู้อื่น โดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย การใช้กำลังยึดอำนาจ เป็นสิ่งไม่พึงกระทำ รองลงมาคือ เชื่อว่าการลักทรัพย์ การทุจริตทางการเมือง คอร์รัปชัน ฉ้อราษฎร์บังหลวง การฉ้อโกงเอาเงินสาธารณะมาเป็นของตน และพรรคพวก เป็นสิ่งไม่พึงกระทำ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เชื่อว่าการหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความ หรือปกปิดข้อความจริง อันเป็นเท็จ การแสดงข้อความอันเป็นเท็จ เป็นสิ่งไม่พึงกระทำ

2.2 ความศรัทธาในพุทธศาสนา ด้านวิปាកสังขาร (เชื่อวิบาก) พบว่า ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีความศรัทธา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความศรัทธาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

เชื่อว่าผู้ที่ถูกหลานสามะเลเทเมา มีลูกหลานติดยาเสพติด ร่างกาย ทรุดโทรม เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ไม่มีสติระวัง มีแต่ความประมาท รองลงมาคือ เชื่อว่าผู้ที่เกิดในสังคมที่พูดแต่คำหยาบ คำส่อเสียดปลิ้นปล้อน นินทาอยู่เนืองนิจ มีคนคอยใส่ร้ายดูหมิ่นและส่อเสียดอยู่เสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เชื่อว่าผู้ที่ผิวหยาบเมียร้าง คบใครก็มีเหตุให้หย่าร้าง เลิกรา สังคมไม่ยอมรับความรักของตน

2.3 ความศรัทธาในพุทธศาสนาด้านกัมมัสสกตาสัทธา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรม เป็นของตน) พบว่า ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีความศรัทธา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความศรัทธาอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เชื่อว่าผู้ที่มีสติมั่นคงอยู่เสมอ เป็นคนไม่ประมาท เป็นคนพูดคำสัตย์ ไม่เป็นคนมักโกรธ เป็นผู้ฉลาดรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และไม่ประโยชน์ รองลงมาคือ เชื่อว่าผู้ที่ไม่มิซ้าศึกศัตรู เป็นที่รักของคนทั่วไป มีแต่เพื่อนรักทั้งบุรุษและสตรี ไม่กลัวภัยจากใคร ไม่ค่อยพลัดพรากจากของที่รัก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เชื่อว่าผู้ที่สมบูรณ์ด้วยอวัยวะน้อยใหญ่ (มีอวัยวะครบ 32 ประการ) สมบูรณ์ด้วยกำลังกาย มือเท้างาน ซ้าศึกศัตรูทำร้ายไม่ได้ ไม่ตายด้วยความเพียรฆ่าของผู้อื่น มีอายุยืน

2.4 ความศรัทธาในพุทธศาสนาด้านตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของ พระพุทธเจ้า) พบว่า ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีความศรัทธาโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความศรัทธาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านเชื่อธรรมที่พระองค์ทรงตรัสรู้นั้นเป็นของจริง รองลงมาคือ ท่านเชื่อสิ่งที่พระองค์ตรัสว่าเป็นกุศล เป็นบุญ เป็นความดี ทำแล้วย่อมได้รับผลดีจริงๆ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเชื่อว่าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามแล้วย่อมได้รับผลจริง และท่านเชื่อสิ่งที่พระองค์ตรัสไว้ว่า เป็นอกุศล เป็นบาป เป็นความชั่ว ทำแล้วย่อมได้รับผลชั่วจริง เท่ากัน

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของ ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายละเอียดในแต่ละกลุ่ม สรุปผลได้ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวัง กระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ ด้วยการวิเคราะห์ค่า t-test ที่ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เพศชายกับเพศหญิง มีความศรัทธาในพุทธศาสนาโดยรวมและรายด้านทุก ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวัง กระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามอายุ ด้วยการวิเคราะห์ความ

แปรปรวนทางเดียว พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนาโดยรวม และรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD (Fisher's least-significant different) พบว่า ประชาชนที่มีอายุ 36-60 ปี กับประชาชนที่มีอายุ 18-35 ปี และอายุ 61 ปี ขึ้นไป มีความศรัทธาในพุทธศาสนา ด้านกัมมัสถา (เชื่อกรรม) ด้านวิปากัสถา ด้านกัมมัสสกตาสถา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน) ด้านตถาคตโพธิสถา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่คู่อื่นไม่แตกต่างกัน

3.3 ความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามสถานภาพสมรส ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้น ด้านกัมมัสถา (เชื่อกรรม) และด้านตถาคตโพธิสถา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า) ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนา ไม่แตกต่างกัน

3.5 ความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามอาชีพ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้น ด้านวิปากัสถา (เชื่อวิปาก) และด้านกัมมัสสกตาสถา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน) ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน

3.6 ความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้น ด้านกัมมัสถา (เชื่อกรรม) และด้านกัมมัสสกตาสถา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน) ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนา ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี สรุปได้ดังนี้

3.1 ปัญหาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ คนนิยมวัตถุมากกว่าคำสอนของพระพุทธเจ้า การที่คนต้องดิ้นรนทำมาหากินจนไม่ได้คำนึงถึงการทำบุญ การประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ทำให้การเข้าถึงพระพุทธรศานาน้อยลง ความไม่พร้อมของพระสงฆ์ในการสื่อสาร หรือสอนสั่งให้ประชาชนเกิดความเชื่อ และศรัทธาในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง พระภิกษุสงฆ์บางรูปประพฤติผิดวินัย ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความเสื่อมศรัทธาในพระภิกษุบางรูป และขยายผลไปสู่องค์กรพระพุทธรศาสนาในภาพรวม พระภิกษุบางรูปบิดเบือนพระธรรมวินัย มุ่งเน้นเรื่องไสยศาสตร์ เครื่องรางของขลัง ทำให้ประชาชนหลงมกมาย และประชาชนเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ โชคชะตา เครื่องรางของขลัง ดวงชะตา มากกว่าการเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

3.2 อุปสรรคที่ส่งผลต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า พระสงฆ์ในปัจจุบันหันมาทางวัตถุนิยมมากกว่าการปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัย ฐานะและจิตสำนึกของคน มีผลต่อการทำบุญ ถือศีล ความเจริญทางวัตถุ และเทคโนโลยีในปัจจุบันส่งผลต่อความเชื่อ ความศรัทธาของคนรุ่นใหม่ ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจเข้าวัด ทำบุญ หรือปฏิบัติธรรม สภาพเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนต้องดิ้นรนในการประกอบอาชีพ และหารายได้เพื่อมาเลี้ยงครอบครัวมากขึ้น ทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าวัดปฏิบัติธรรม

3.3 ข้อเสนอแนะต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า คณะสงฆ์ควรปฏิบัติตนตามหลักคำทางพระพุทธรศาสนาอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างความเคารพ และศรัทธาแก่ประชาชน ควรปลูกฝังความศรัทธาในพระพุทธรศาสนาแก่เยาวชนผ่านกิจกรรมต่างๆ ทั้งในวัด บ้าน และโรงเรียนร่วมกัน ควรมีการพัฒนาการศึกษาพระสงฆ์ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อจะได้ทำหน้าที่เผยแพร่แก่ประชาชนให้ประพฤติปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ประชาชนควรช่วยกันสอดส่องดูแลพระสงฆ์ที่ประพฤติผิดวินัย หรือปลอมตัวเข้ามาบวชในพระพุทธรศาสนา และควรแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบ พระสงฆ์ไม่ควรสอนให้ประชาชนเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ โชคชะตา เครื่องรางของขลัง แต่ควรสอนให้ประชาชนเชื่อในเรื่องของกรรม คือ ทำดี ย่อมได้ดี ทำชั่ว ย่อมได้ชั่ว

อภิปรายผล

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง ความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า โดยรวมมีความศรัทธา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความศรัทธาอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านกัมมสัทธา (เชื่อกรรม) และด้านตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า) และมีความศรัทธาอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านกัมมัสสกตาสัทธา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน) และด้านวิปากสัทธา (เชื่อวิบาก) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สภาพชุมชนในตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่ติดแนวชายแดนประเทศเมียนมาร์ มีลักษณะเป็นสังคมชนบท ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีสภาพความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน ชาวบ้านที่อยู่ในท้องถิ่นเดียวกันฉันท์มีความผูกพันฉันท์พี่น้อง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวิถีชีวิตผูกพันกับศาสนา ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีศาสนาอย่างเคร่งครัด มีวัดเป็นศูนย์กลางรวมจิตใจของชาวบ้าน รวมทั้งใช้ประกอบกิจกรรม พิธีกรรมต่างๆ และใช้ด้านการศึกษา จึงทำให้ประชาชนมีความศรัทธาในพุทธศาสนาอยู่ในระดับมากที่สุด ดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาดนัย ธมมาราโม (2560, น.479-180) ได้ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์เรื่องศรัทธาในพระพุทธศาสนาเถรวาท” จากการศึกษาพบว่า ศรัทธาในพระพุทธศาสนา หมายถึง ความเชื่อ ความเลื่อมใสในทางธรรม เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ เชื่อด้วยเหตุผล เชื่อมั่นในคุณงามความดีตามความเป็นจริงที่เป็นลักษณะของศรัทธาที่มีขอบเขตของความเชื่อ 4 ประการ คือ (1) เชื่อกฎแห่งกรรม (กัมมสัทธา) (2) เชื่อผลแห่งกรรม (วิปากสัทธา) (3) เชื่อว่าสัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของๆ ตัว (กัมมัสสกตาสัทธา) (4) เชื่อปัญญาการตรัสรู้เองโดยชอบของพระผู้มีพระภาคเจ้า (ตถาคตโพธิสัทธา)

1.1 ความศรัทธาในพุทธศาสนา ด้านกัมมสัทธา (เชื่อกรรม) ของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเชื่อว่าการฆ่า การเบียดเบียน การข่มเหง ทำร้ายผู้อื่น โดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย การใช้กำลังยึดอำนาจ เป็นสิ่งไม่พึงกระทำ เชื่อว่าการลักทรัพย์ การทุจริตทางการเมือง คอร์รัปชัน ฉ้อราษฎร์บังหลวง การฉ้อโกงเอาเงินสาธารณะมาเป็นของตน และพรรคพวก เป็นสิ่งไม่พึงกระทำ เชื่อว่าการที่ชายไปเป็นชู้กับภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้อื่น โดยมีการล่วงเกินภรรยาผู้อื่นไปในการทำงานของชู้สาว เป็นสิ่งไม่พึงกระทำ เชื่อว่าการดื่มสุรา การเพาะ ปลูกจำหน่าย นำเขา สงออกยาเสพติดให้โทษ เช่น ผีน เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า เป็นต้น เป็นสิ่งไม่พึงกระทำ และเชื่อว่าการหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความ หรือปกปิดข้อความจริง อันเป็นเท็จ การแสดงข้อความอันเป็นเท็จ เป็นสิ่งไม่พึงกระทำ ดังที่ แสง จันทร์งาม (2544:87-98)

กล่าวว่า ชาวพุทธควรมีศรัทธาหรือความเชื่อในกรรม ซึ่งกรรม แปลว่า การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาหรือความตั้งใจ อันมีกิเลส เป็นแรงผลักดัน ซึ่งแยกออกเป็น กายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม ตลอดเวลาที่ตื่นอยู่คนทุก คนต้องยอมทำกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นปกติ กรรมแบ่งเป็น 3 ตามคุณภาพ คือ กุศลกรรม เป็นกรรมดี เกิดจากการกระตุ้นในฝ่ายดี มีเจตนาดี กระทำไปแล้วอันวยประโยชน์ สุข แก่ตนและผู้อื่น อกุศลกรรม เป็นกรรมซึ่งเกิดจากแรงกระตุ้นใจฝ่ายชั่ว มีเจตนาชั่ว กระทำไปแล้ว ก่อทุกข์โทษให้แก่ตนและผู้อื่นแล อพยัคกรรม คือกรรมกลางๆ ไม่ได้ไม่ชั่ว กระทำไปด้วย ความเคยชินโดยไม่มีเจตนา ไม่มีแรงกระตุ้นภายในที่เด่นชัด เช่น การยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร วัชรคุปต์ (2558 :102-103) ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพาศิลาในกามมากที่สุด รองลงมา คือ การรักษาศีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ การรักษาศีล ข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย การรักษาศีลข้อ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์และ การรักษาศีลข้อที่ 4 เว้นจากการพูดปด ตามลำดับ

1.2 ความศรัทธาในพุทธศาสนาตามวิปากสัทธา (เชื่อวิปาก) ของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเชื่อว่าผู้ที่ลูกหลานสำมะเลเทเมา มีลูกหลานติดยาเสพติด ร่างกาย ทรุดโทรม เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ไม่มีสติระวัง มีแต่ความประมาท เชื่อว่าผู้ที่เกิดในสังคมที่พูดแต่คำหยาบ คำส่อเสียดปลิ้นปล้อน นินทาอยู่เนืองนิจ มีคนคอยใส่ร้ายดูหมิ่นและส่อเสียดอยู่เสมอ เชื่อว่าผู้ที่มีเหตุให้เสียทรัพย์สินต้องชดใช้ให้คนอื่นอย่างไรเหตุผล ลูกหลานแย่งชิงมรดก ของหาย ของถูกขโมย ถูกสงสัยเป็นคนขโมย เชื่อว่าผู้ที่เจ็บออดๆ แอดๆ อายุสั้น เจ็บป่วยบ่อย มักมีปัญหาสุขภาพ ชีโรค มีโรคเรื้อรัง รักษาไม่หาย รักษายุ่งยาก มีอายุสั้น และเชื่อว่าผู้ที่ผิวหยาบเมื่อยร้าง คบใครก็มีเหตุให้หยาบร้าง เลิกรา สังคมไม่ยอมรับความรักของตนดังที่ แสง จันทร์งาม (2544 :87-98) กล่าวว่า ชาวพุทธควรมีศรัทธาหรือความเชื่อในผลของกรรม คือ เชื่อว่ากรรมที่บุคคลทำลงไปแล้วไม่ว่าดีหรือชั่ว ย่อมก่อให้เกิด ผลตามสมควรแก่เหตุเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการทองใบ ทีปธมโม (โพธิจักร) (2560 :123-126) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเชื่อของประชาชนที่มีต่อหลวงพ่พระใหญ่ วัดโพธาราม อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ” ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อของประชาชนชาวเมืองบึงกาฬ ที่มีต่อหลวงพ่พระใหญ่นั้น ถือได้ว่าเป็นความเชื่อศรัทธาที่เกิดขึ้นด้วยความเชื่อทางพระพุทธศาสนา คือ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องตายแล้วเกิดใหม่ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งธรรมชาติ และความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว อันประกอบด้วยเหตุผล พิจารณาเห็นด้วยปัญญาอันแยบคาย ไม่ใช่ความเชื่อแบบงมงายต่อสิ่งที่มองไม่ เห็นต่อความเชื่อทางพระพุทธศาสนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

สมศักดิ์ ชินภา (2555 : 199) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเชื่อเรื่องบุญ บาปตามแนวทางพระพุทธศาสนาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครราชสีมา” ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครราชสีมาส่วนมากนักโทษในเรือนจำมีความเคารพและนับพระพุทธรูปศาสนาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เมื่อถูกลงโทษก็เกิดการสำนึกผิดหรือมีความเชื่อเรื่องบาป บุญ เรื่องคุณโทษ และอื่นๆ ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ถ้าผู้ต้องขังคิดในทางที่ผิดก็เกิดเป็นผลกรรมอันประกอบด้วย โสกะ โทษะ และโมหะ เป็นเหตุให้เกิดเป็นตัวยึดมั่นเป็นตัวกู ของกู กระทำการอกุศลกรรม แต่ถ้าหากเราทั้งหลายสามารถเข้าถึงพระธรรมที่ประกอบด้วย ศีลสมาธิ ปัญญา เคารพศรัทธาในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จักสามารถขจัดสิ่งที่เปี่ยมมาเหล่านี้ได้ เกิดเป็นความรู้แจ้ง เห็นจริงสองเป็นดวงประทีปเกิดปัญญาสว่างไสว

1.3 ความศรัทธาในพุทธศาสนาต้านกัมมัสสกตาสัทธา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน) ของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเชื่อว่าผู้ที่มีสติมั่นคงอยู่เสมอ เป็นคนไม่ประมาท เป็นคนพูดคำสัตย์ ไม่เป็นคนมักโกรธ เป็นผู้ฉลาดรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และไม่ประมาท เชื่อว่าผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์ เป็นที่รักของคนทั่วไป มีแต่เพื่อนรักทั้งบุรุษและสตรี ไม่กลัวภัยจากใคร ไม่ค่อยพลัดพรากจากของที่รัก เชื่อว่าผู้ที่มีใจหนักแน่นมั่นคงไม่ฟุ้งซ่าน สามารถกล่าวสั่งสอนบุตรธิดาและศิษย์ให้อยู่ในอโวกาตได้ดี บุคคลอื่นเชื่อถือถ้อยคำที่พูด มีบริวารคนเป็นผู้วางใจ เชื่อว่าผู้ที่มีทรัพย์มาก มีข้าวของและอาหารมาก ทาบริโภครทรัพย์ได้ไม่สิ้นสุด โภครทรัพย์ที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้น โภครทรัพย์ที่ได้ไว้แล้วก็ยังยืนถาวร หาสิ่งทีปรารถนาได้รวดเร็ว และเชื่อว่าผู้ที่สมบรูณ์ด้วยอวัยวะน้อยใหญ่ (มีอวัยวะครบ 32 ประการ) สมบรูณ์ด้วยกำลังกาย มือเท้างาม เข้าศึกษาศึกษาทำร้ายไม่ได้ ไม่ตายด้วยความเพียรฆ่าของผู้อื่น มีอายุยืน ดังที่ แสง จันทรงาม (2544 : 87-98) กล่าวว่า ชาวพุทธควรมีศรัทธาหรือความเชื่อที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน คือเชื่อว่าผลที่เราได้รับอยู่ในปัจจุบันนี้ทุกอย่างเป็นผลแห่งการกระทำของเราเอง บางอย่างอาจเป็นผลของกรรมในชาตินี้ แต่บางอย่างอาจเป็นผลของกรรมในอดีตชาติ การเชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตนเอง จะช่วยให้คนรู้จักความรับผิดชอบใน ตนเอง ไม่โยนความรับผิดชอบไปให้อำนาจภายนอกต่างๆ เช่น ภูตผี เทวดา ฟ้าดิน หรือ โชคชะตา สอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุนาวัน และคณะ (254 :18-20) ที่กล่าวถึงความเชื่อทางพระพุทธศาสนา สำหรับพุทธมามกะที่ดีว่า ความเชื่อที่ถูกต้องแห่งกรรม เป็นความเชื่อเรื่องผลแห่งการกระทำ คือ การกระทำดีควรเชื่อว่า ย่อมได้ผลดี ส่วนการกระทำชั่วย่อมได้ชั่วและยังเชื่อต่อไปว่าผลของกรรมที่บุคคลกำลังได้รับอยู่ในขณะนี้ นั่น ย่อมมีทั้งผลของกรรมเก่าในอดีตอันนานไกล และผลของกรรม หรือการกระทำในปัจจุบันหรือในอดีตที่เพิ่งผ่านไปใหม่ๆ สืบเนื่องจาก ความเชื่อในเรื่องของสาเหตุ และผลที่เกี่ยวข้องกับการทำความดี และความเชื่อว่าส่งผลต่อบุคคลในกาลต่อมา ซึ่งอาจจะเป็นผลที่เกิดในชาติปัจจุบัน คือ ชาติเดียวกับที่บุคคลนั้นได้กระทำความดีไว้หรืออาจจะเกิดผลในชาติหลังๆ ก็ได้ จึงเป็นเหตุผลสมควรที่พุทธมามกะจะต้องมีความเชื่อเรื่องอนนคาชาติ

ของมนุษย์ว่าเราแต่ละคนมีประวัติการเกิดในชาติต่างๆ มากมาย ย้อนไปในอดีตอันนานไกล นอกจากมีคนส่วนใหญ่ในโลกจะต้องเกิดอีกหลายชาติในอนาคต เรื่องของการรับผลดีผลเสียของการกระทำของตนนั้นทำให้ต้องมีความเชื่อว่ามีพรหม และสรรพสิ่งจริง

1.4 ความศรัทธาในพุทธศาสนาด้านตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า) ของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความศรัทธาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เชื่อและยอมรับว่าพระพุทธองค์ทรงมีพระปัญญาตรัสรู้จริง รองลงมาคือ เชื่อธรรมที่พระองค์ทรงตรัสรู้นั้นเป็นของจริง เชื่อสิ่งที่พระองค์ตรัสว่าเป็นกุศล เป็นบุญ เป็นความดี ทำแล้วย่อมได้รับผลดีจริง เชื่อว่าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามแล้วย่อมได้รับผลจริง และเชื่อสิ่งที่พระองค์ตรัสไว้ว่า เป็นอกุศล เป็นบาป เป็นความชั่ว ทำแล้วย่อมได้รับผลชั่วจริง ดังที่ แสง จันทร์งาม (2544:87-98) กล่าวว่า ชาวพุทธควรมีศรัทธาหรือความเชื่อในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า คือ เชื่อว่าพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้จริง ประกอบด้วยพระปัญญาคุณ พระวิสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณจริง ความเชื่อในการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า นี้สำคัญและจำเป็นมาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาแห่งศรัทธาของ เจมส์ ฟาวเลอร์ (James Fowler, 1996) เป็นศาสตราจารย์ด้านเทววิทยาและการพัฒนามนุษย์ ที่กล่าวว่า ความศรัทธาสากล (Universalizing Faith) หรือบางครั้งเรียกว่าการตรัสรู้ ภายหลังจากความคิดที่ได้รับการตรัสรู้แล้วบุคคลนั้นจะปฏิบัติต่อบุคคลอื่นๆ ด้วยความเห็นอกเห็นใจมีมุมมองความคิดที่กว้างรอบด้าน อาศัยอยู่บนโลกด้วยความรักต่อเพื่อนมนุษย์ และความยุติธรรมพ้นจากการกดขี่ หรือความรุนแรง และดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพในอาณาจักรของพระเจ้า

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายละเอียดในแต่ละกลุ่ม มีดังนี้

2.1 ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เพศชายกับเพศหญิง มีความศรัทธาในพุทธศาสนาโดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีความศรัทธาในพุทธศาสนามากกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศหญิงมีความใกล้ชิดกับพุทธศาสนาและร่วมทำกิจกรรมทางศาสนามากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ คมเพชร พาริสอน (2550 :79-80) ได้ศึกษาเรื่อง ความศรัทธาในพุทธศาสนากับสัมพันธภาพในครอบครัวของผู้สูงอายุจากชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศแตกต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีที่มีอายุต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนาโดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีช่วงวัยต่างกัน จะมีการหล่อหลอมความคิด ความเชื่อต่างๆ ที่เกิดจากประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทั้งจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ และอิทธิพลของสื่อต่างๆ จึงทำให้มีความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาแตกต่างกัน สอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาแห่งศรัทธาของ เจมส์ ฟาวเลอร์ (James Fowler, 1996) เป็นทฤษฎีการพัฒนาศรัทธาแสดงมุมมองความเชื่อว่าเป็นองค์ประกอบสากลของสภาพมนุษย์ที่ทุกคนเชื่อในบางสิ่งหรือเชื่อในบางคน ซึ่งความศรัทธาทางศาสนาในมนุษย์นำไปสู่ความเชื่อความศรัทธาในสิ่งเหนือธรรมชาติ หรือพระเจ้า แต่มนุษย์ทุกคนนั้นล้วนมีเทพเจ้าของตนในแง่ของความเป็นจริง ดังนั้นศรัทธาของ เจมส์ ฟาวเลอร์ คือ ความเข้าใจไม่ใช้ความเชื่อที่รู้ถึงความจริงที่ประกอบไปด้วยประสบการณ์ทางโลก ตรรกะความคิดในการทำความเข้าใจโลก มุมมองทางสังคม หรือมุมมองของตนเองที่รับรู้สังคมในแง่มุมต่างๆ เหล่านี้ทำให้เกิดเป็นความศรัทธาหลายที่มีมิติซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ สอดคล้องกับ สุภาพร วัชรคุปต์ (2558 :102-103) ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.3 ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาทำให้บุคคลมีประสบการณ์ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้บุคคลมีวุฒิภาวะสูงขึ้น จึงทำให้มีความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิชฎาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล (2548:43) ได้ศึกษาถึงการรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน : กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน มีความสัมพันธ์กับการรักษาศีล 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร วัชรคุปต์ (2558, น. 102-103) ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.4 ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน คือ ด้านวิปากสัทธา (เชื่อวิปาก) และด้านกัมมัสมกตาสัทธา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประชาชนที่มีสถานภาพโสดมีความศรัทธาในพุทธศาสนามากกว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่

มีสถานภาพโสด เป็นกลุ่มที่ไม่มีภาระต้องรับผิดชอบในครอบครัวมากนัก จึงมีโอกาสเข้ามา ร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนา และเข้ามาร่วมปฏิบัติธรรมที่ทางวัดจัดขึ้นในโอกาสต่างๆ จึง ส่งผลให้เกิดความเชื่อความศรัทธามากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ คมเพชร พาริสอน (2550 :79-80) ได้ศึกษาเรื่อง ความศรัทธาในพุทธศาสนากับสัมพันธภาพในครอบครัวของผู้สูงอายุจากชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส แตกต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีที่มี อาชีพต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนา โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านกัมมสัทธา (เชื่อ กรรม) และด้านตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า) แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุค ปัจจุบัน ที่เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีและ การสื่อสารที่มีอย่างแพร่หลาย และการรับเอา วัฒนธรรมจากต่างถิ่น ที่เน้นความสำคัญทางด้านวัตถุนิยมมากกว่าการให้ความสำคัญ ทางด้านจิตใจ ผู้คนในยุคปัจจุบัน จึงมักจะเห็นความสำคัญทางด้านวัตถุมากกว่าด้านจิตใจ จึง ต้องมุ่งทำงานเพื่อหารายได้มาเลี้ยงชีพตนเอง และครอบครัวให้มีสภาพกินดีอยู่ดี การนับถือ พุทธศาสนาก็มักจะจะเป็นไปแบบผิวเผิน ไม่ได้นำหลักศาสนาไปใช้ในชีวิตรอบข้างแท้จริง จึงทำให้ มีความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร วัชรคุปต์ (2558 :102-103) ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนใน หมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการรักษาศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.6 ประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรีที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความศรัทธาในพุทธศาสนา โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านวิ ปากสัทธา (เชื่อวิบาก) และด้านวิปากสัทธา (เชื่อวิบาก) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยอาจเป็นผู้สูงอายุที่ ผ่านประสบการณ์ในการใช้ชีวิตมากกว่า จะมีธรรมชาติเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มีความเชื่อ ความศรัทธาในหลักพระพุทธศาสนามากกว่า ส่วนประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากอาจ เป็นกลุ่มวัยรุ่น ทำงานที่ต้องทุ่มเทเพื่อการทำงานสร้างอาชีพ และหารายได้ ซึ่งเป็นช่วงวัย ที่มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตไม่มาก จึงทำให้มีความคิดเห็นต่อความศรัทธาในพุทธศาสนา แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัศญา วัฒนชัยพงศ์ (2552 :70-73) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและการปฏิบัติทาง พุทธศาสนากับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อ ทางพุทธศาสนาทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท บาทขึ้นไป มีความสัมพันธ์

กลุ่มรายได้ 10,000-20,000 บาท และกลุ่มรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาปัญหา และอุปสรรคต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

3.1 ปัญหาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ คนนิยมวัตถุมากกว่าคำสอนของพระพุทธเจ้า การที่คนต้องดิ้นรนทำมาหากินจนไม่ได้คำนึงถึงการทำบุญ การประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ทำให้การเข้าถึงพระพุทธรุคศาสนามีน้อยลง ความไม่พร้อมของพระสงฆ์ในการสื่อสาร หรือสอนสั่งให้ประชาชนเกิดความเชื่อ และศรัทธาในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง พระภิกษุสงฆ์บางรูปประพฤติดิวินัย ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความเสื่อมศรัทธาในพระภิกษุบางรูปและขยายผลไปสู่องค์กรพระพุทธรุคศาสนาในภาพรวม พระภิกษุบางรูปบิดเบือนพระธรรมวินัย มุ่งเน้นเรื่องไสยศาสตร์ เครื่องรางของขลัง ทำให้ประชาชนหลงมกมาย และประชาชนเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ โชคชะตา เครื่องรางของขลัง ดวงชะตา มากกว่าการเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

คนนิยมวัตถุมากกว่าคำสอนของพระพุทธเจ้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมบริโภคนิยมที่มีความต้องการวัตถุสิ่งของไว้เพื่อเป็นสื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความเชื่อว่าวัตถุมงคลเป็นเสมือนเครื่องรางของขลังที่พกหรือนำมาไว้แล้วทำให้เกิดความสบายใจ จะทำให้แคล้วคลาดปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวงได้ ส่วนหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามีหลายอย่างหลายระดับ บางที่ทำให้คนทั่วไปไม่สามารถเข้าใจหรือเข้าถึงในหลักธรรมเหล่านั้นได้ จึงทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนในสังคมบริโภคนิยมในปัจจุบันได้มากนัก

3.2 อุปสรรคที่ส่งผลต่อความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า พระสงฆ์ในปัจจุบันหันมาทางวัตถุนิยมมากกว่าการปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัย ฐานะและจิตสำนึกของคน มีผลต่อการทำบุญ ถือศีล ความเจริญทางวัตถุ และเทคโนโลยีในปัจจุบันส่งผลต่อความเชื่อ ความศรัทธาของคนรุ่นใหม่ ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจเข้าวัด ทำบุญ หรือปฏิบัติธรรม สภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนต้องดิ้นรนในการประกอบอาชีพ และหารายได้เพื่อมาเลี้ยงครอบครัวมากขึ้น ทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าวัดปฏิบัติธรรม

นอกจากนี้พระสงฆ์ในปัจจุบันหันมาทางวัตถุนิยมมากกว่าการปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัยมากขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากความต้องการของพระสงฆ์บางรูปหรือบางกลุ่มที่ต้องการให้ประชาชนหันมาสนใจหรือเข้ามามีส่วนร่วมในทางพระศาสนามากขึ้น จึงได้ใช้กลยุทธ์ในการสร้างวัตถุมงคลต่างๆ เพื่อโน้มน้าวกลุ่มคนที่มีความสนใจหรือต้องการวัตถุมงคลเหล่านั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นวิธีการในการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุที่ไม่ถูกต้องมากนักก็ตาม

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ความศรัทธาในพุทธศาสนาของประชาชนในเขตตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่ประกอบด้วยความเชื่อ 4 อย่าง คือ กัมมสัทธา (เชื่อกฎแห่งกรรม) วิปากสัทธา (เชื่อผลของกรรม) กัมมัสสกตาสัทธา (เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน) ตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสของพระพุทธเจ้า) ถือเป็นความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่ประกอบด้วยเหตุและผล พิจารณาด้วยปัญญาที่เห็นอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลดีต่อประชาชน ต่อครอบครัว และสังคม ในเขตตำบลวังกระแจะโดยตรง เพราะความเชื่อที่ถูกต้องจะเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของคนในชุมชน เว้นจากการทำชั่วและมุ่งทำความดี ทำให้เป็นคนที่มีความเมตตา มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีเอื้ออาทร การเสียสละหรือการสังคสมสงเคราะห์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ดังนั้น ควรส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชนทั่วไป ได้ศึกษาเรียนรู้ตามหลักความเชื่อในพระพุทธศาสนา โดยให้พระสงฆ์และสถานศึกษามีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการให้การศึกษ และอบรมสั่งสอนที่ถูกต้องตามความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ หรือ องค์กรทางพระพุทธศาสนาควรจัดรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรมหรือสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาศีลให้มากขึ้น เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้จะทำให้พุทธศาสนิกชน ได้หันมาให้ความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนาอย่างจริงจัง

เอกสารอ้างอิง

- คมเพชร พารีสอน. (2550). ความศรัทธาในพุทธศาสนากับสัมพันธภาพในครอบครัวของผู้สูงอายุจากชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลลพบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ. (2540). ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของคนไทย: การปลูกฝังอบรมและคุณภาพชีวิต. รายงานการวิจัย คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2542). เรื่องที่คนไทยควรเข้าใจให้ถูกต้อง. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมมิก จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ.

- พระมหาดนัย ธรรมาราม. (2560). *วิเคราะห์เรื่องศรัทธาในพระพุทธศาสนาเถรวาท*. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6 (2-02), 479-180.
- พัศญา วัฒนชัยพงศ์. (2552). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนากับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง*. บัณฑิตวิทยาลัย :: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมศักดิ์ ชินภา. (2555). *ความเชื่อเรื่องบุญ บาปตามแนวทางพระพุทธศาสนาของผู้ต้องขังเรือนจำกลางนครราชสีมา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- สุภาพร วัชรคุปต์. (2558). *พฤติกรรมมารักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. บัณฑิตวิทยาลัย :: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แสง จันทร์งาม. (2544). *พุทธศาสนวิทยา*. กรุงเทพฯ: บริษัทสร้างสรรค์บุ๊คส์จำกัด.
- อธิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล. (2548). *การรักษาศีลห้าของพุทธศาสนิกชนวัยแรงงาน : กรณีศึกษาเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- James Fowler, (1996). *Faith Development Theories*. New York: Harper Collins.